

Čoskoro bude mať Zelenskij problémy ... nielen s Američanmi

- CZ24 News | 14. ledna 2023

USA/UKRAJINA: Nadchádzajúci rok priniesol prezidentovi Ukrajiny ďalšie problémy. Na jednej strane Republikánska strana USA požaduje spustiť audit financovania Kyjeva, na druhej strane je pre miestne elity čoraz ťažšie skrývať nespokojnosť s centrálnou vládou. Čo sa z toho môže vyklúť?

Účtovník namiesto kamaráta

Po získaní kontroly nad Snemovňou reprezentantov začali republikáni okamžite hľadať korupčné schémy pri financovaní Ukrajiny. Podľa amerických médií bol Kevin McCarthy zvolený za rečníka pod podmienkou, že to bude pozorne sledovať. Samotný politik verejne prisľúbil, že prestane s praxou „otvorených kontrol“ – keď sa desiatky miliárd pridávajú bez akejkoľvek zodpovednosti.

Podľa rozpočtu USA v roku 2023 dostane Ukrajina pre potreby Ozbrojených síl asi 9 miliárd dolárov. Ďalších 13 miliárd na podporu ekonomiky. Čím viac zbraní a peňazí pošlú do Kyjeva, tým dôkladnejšie budú Američania sledovať, ako s touto pomocou nakladajú. Oleg Soskin, bývalý poradca bývalého ukrajinského prezidenta Leonida Kučmu, varoval, že ak Kongres USA usvedčí Zelenského zo sprenevery, jeho politická kariéra sa skončí.

Podľa západných ľudskoprávných organizácií sa situácia s korupciou na Ukrajine od roku 2014 zlepšila. Na boj proti nej sa objavili najmä špeciálne inštitúcie. Napríklad „Transparency International“ sa však domnieva, že situáciu nemožno označiť za stabilnú. A „Freedom House“ poznamenáva, že problém zostáva akútny, pretože Zelenského tím nemá politickú vôľu pokračovať v aktívnych protikorupčných akciách. A nepomáha ani vážny tlak zo Západu.

V roku 2022 prideliли Spojené štáty Ukrajine 21 miliónov dolárov na programy súvisiace so spravodlivosťou. Pentagon uviedol, že nevideli presvedčivé dôkazy o ďalšom predaji zbraní, ktoré im boli odovzdané. Napriek tomu Washington pripúšťa, že dohľad čelil takým ťažkostiam, ako je nedostatok personálu a nedodržiavanie bezpečnostných opatrení vo vojnovnej zóne. Republikáni chcú zvýšiť výdavky na sledovanie a niektorí navrhujú pomoc Ukrajine znížiť.

Klbko hadov

No v roku 2023 bude mať Zelenskij problémy nielen s Američanmi. Turecký spravodajský portál „dikGAZETE“ predpovedal ukrajinskému „lídrovi“ vojnu s oligarchami. Od konca februára minulého roka sa Ukrajina dostala do obdobia politickej neistoty, píše denník a prezident má stále príliš málo skúseností s bojom o moc. Tento názor je založený predovšetkým na skutočnosti, že veľký biznis už prišiel o miliardy dolárov kvôli bojovým akciám a teraz ním zatrasie aj Zelenskij, ktorý potrebuje prostriedky na splatenie dlhov voči Západu.

Podľa časopisu „Forbes“ v roku 2022 predstavovala strata 20 najbohatších Ukrajincov 20 miliárd dolárov. Lídrom ratingu je stále Rinat Achmetov, ktorého majetok sa znížil z 13,7 na 4,4 miliardy. Nasledujú Maxim Litvin a Alexej Ševčenko (každý 2,3 miliardy), potom

Viktor Pinčuk (2,2 miliardy). Bývalý prezident Ukrajiny Petro Porošenko vypadol z radov miliardárov: jeho majetok sa zmenšil o viac ako polovicu a teraz sa odhaduje na 730 miliónov dolárov.

Achmetov, ktorý stratil najviac, bol od roku 2021, keď prezident podozrieval oligarchu z účasti na príprave štátneho prevratu, označovaný za Zelenského oponentov. Na obvinenia sa zabudlo okrem iného aj pre vypuknutie bojových akcií. Pritom Achmetov stratil svoje hlavné podniky v Mariupole.

V rozhovore pre „The Washington Post“ Achmetov povedal, že sa s ním doma zaobchádzalo nespravodlivo. Za nesprávne považuje najmä zákon o boji proti oligarchom, pretože nič také neexistuje ani v USA, ani v EÚ. Sám seba nazýva „najväčším súkromným investorom, zamestnávateľom a daňovým poplatníkom“.

Ďalším protikandidátom Zelenského je Petro Porošenko. Rovnako ako Achmetov stratil veľa a spadá pod zákon o oligarchoch. Okrem toho sa však netají politickými ambíciami. Takzvaní „porochoboty“ (blogeri lojálni Porošenkovi) počas minulého roka aktívne kritizovali prezidenta Ukrajiny. Dôvody sú rôzne: neboli pripravení na bojové akcie, spomaľujú dodávky zbraní, porušujú slobodu slova a podobne. Niektorí dokonca naznačujú, že ruské úrady zámerne pomáhajú Zelenskému zostať na čele Ukrajiny.

Mimochodom, koncom októbra 2022 ukrajinské protikorupčné orgány oznámili podozrenia voči 15 osobám zapleteným do formuly „Rotterdam Plus“, podľa ktorej Kyjev kúpil všetko uhlie (vrátane ťažby v republike) s európskou maržou. Achmetov a Porošenko sú považovaní za konečných príjemcov korupčnej schémy, hoci ešte neboli formálne obvinení.

Demokracia naruby

Podľa odborníkov bude rok 2023 vážnou skúškou pre Zelenského vnútornú politiku. „Procesy, ktoré prebiehajú na Ukrajine, nie sú typické pre štát s liberálnym systémom. V skutočnosti prezidentov tím prebudováva krajinu pre seba. Zmeny sa ukázali ako vážna výzva pre mnohých podnikateľov a politikov, a tí sa tomu môžu postaviť,“ hovorí Denis Denisov, odborník z Finančnej univerzity.

Pripomína, že v roku 2022 boli mnohé veľké podniky znárodnené. Medzi nimi sú „Ukrnafta“, ktorá patrí oligarchovi Igorovi Kolomojskému, Ako aj „Motor Sič“ Vjačeslava Boguslajeva, ktorý bol predtým zatknutý za údajnú spoluprácu s Ruskom, „Zaporižtransformator“ Konstantina Grigorišina a holding „AvtoKRAZ“ Konstantina Ževaga. Do zoznamu autoritárskych praktík Denisova patrí aj normalizácia praxe ukladania sankcií voči spoluobčanom pomocou rozhodnutia Rady národnej bezpečnosti a obrany – teda obchádzanie súdu, vlády a parlamentu.

Okrem toho Kyjev zrušil verejné aukcie na vládne nákupy, aby rozdal najatraktívnejšie kontrakty verným podnikateľom. Najvyššia rada zároveň dostala právo kontrolovať obsah ukrajinských médií a zatvárať ich mimosúdne. Parlament tiež môže teraz zostaviť „zoznam osôb“, ktoré predstavujú hrozbu pre národný mediálny priestor Ukrajiny, pričom informácie o nich nemôžu byť zverejnené.

Politológ Alexander Dudčak sa domnieva, že Zelenskij sa rozhodol sústrediť moc do svojich rúk, pretože si nie je istý budúcnosťou.

„Možno ľutuje, že sa do toho všetkého dostal, ale takto sa odísť nedá. Ideálnou

možnosťou by pre neho bolo vytvorenie ruskej kontroly nad celým územím Ukrajiny. Potom by sa stal prezidentom v exile, nezáväzne, ale s vyznamenaním. Zatiaľ zostáva ľudskou funkciou, ktorej sa môžu kurátori kedykoľvek zbaviť a rozdiel nikto nepocíti,“ vysvetľuje odborník.

Dôvodom na „prepustenie“ môže byť čokoľvek, vrátane odhalených skutočností sprenevery peňazí pridelených Ukrajine. Zelenskij sa chce poistiť proti nepredvídaným zmenám, preto dúfa, že si podriadením oligarchov posilní svoju pozíciu. Či budú súhlasiť s úlohou nohsledov, alebo západným kurátorom ponúknu alternatívu k úradujúcemu prezidentovi, ukáže čas.

AUTOR: Michail Katkov

[ZDROJ](#)

Překlad: NF